

Bölüm 10

TÜRKİYE’DE SEKTÖREL BAZDA GELECEK YILLAR İÇİN İŞ KAZASI SAYISININ TAHMİNİ

Beste DESTİCİOĞLU¹, Bahar ÖZYÖRÜK²

Giriş

Ülkemiz ekonomisinin hızla büyüdüğü, buna paralel olarak işyeri ve çalışan sayısının arttığı günümüzde iş güvenliği hayati bir önem kazanmaya başlamıştır. Ülkemiz ekonomisinde iş kazaları sonucu oluşan maliyet de azımsanamayacak miktardadır. Avrupa ülkelerindeki iş kazası ve meslek hastalıklarına yönelik istatistikler ve maddi kayıpların miktarı bu risklerin kontrol altına alınabileceğini ve azaltılabileceğini göstermektedir. Çalışma ortamından kaynaklanan iş sağlığı ve güvenliğine yönelik sorunlar giderildiği ölçüde, çalışanların daha güvenli bir ortamda çalıştıklarını düşünmesiyle, işyerlerinde güvenlik ve verimlik artar, giderler azalır, üretimde ve hizmetlerde süreklilik sağlanır. Yapılan araştırmalar, iş kazalarını önlemenin ödemekten daha ucuz ve insancıl olduğunu göstermektedir. İş Sağlığı ve Güvenliği; tehlike oluşmadan, işletmede doğabilecek tehlikelerin ve risklerin öngörülerek engellenmesi düşüncesine dayanmaktadır. Tüm tedbirlere rağmen ortaya çıkabilecek risklerin zararlarını azaltmak ve gidermek esastır.

Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliğine yönelik denetim, iş kazası istatistikleri sonucuna göre politikaların geliştirilmesi, çalışma yerlerinde iş sağlığı ve güvenliği önlemleriyle ilgili mevzuatların uygulanması konusundaki çalışmalar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) tarafından yürütülmektedir. ÇSGB bünyesinde bulunan İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, tutulan istatistiklere göre her yıl en çok iş kazası yaşanan sektörlerde, risk esaslı programlı teftiş projeleri yapmaktadır. Bu politikaların geliştirilebilmesi, iş kazalarının, meslek hastalıklarının ve iş günü kayıplarının önlenebilmesi, daha verimli ve daha güvenli çalışma hayatının oluşturulabilmesi ve iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili önlemlerin alınabilmesi ile gelecek yıllar için planlamaların yapılabilmesi için ileriye yönelik kaza tahminlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

İş kazası tahmin modelinin geliştirilmesinin amacı, dünyada önem verilmeye başlayan iş sağlığı ve güvenliği konusunun etkilerini gelecek yıllar için görebilmektir. Ayrıca yapılan tahminlerle beraber, gelecek yılların bütçelerinde iş kazası maliyetlerinin ne kadar olacağını da önceden tahmin etmek mümkün olacaktır. 2016 yılında Türkiye’de yaşanan iş kazaları sonucundan doğan maliyet gayri safi milli hasılanın yaklaşık %4’ünü bulmuştur. Bu da iş kazaları sonucu oluşan maliyetlerin, ülke büt-

¹İş Müfettişi Yardımcısı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, beste.desticioglu@ailevecalisma.gov.tr
²Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü, bahar@gazi.edu.tr

Kaynakça

- Atwood, D., Kahn, F. ve Veitch, B. (2006) Can we predict occupational accident frequency?, *Process Safety and Environmental Protection*, 84(3), 208-221.
- Ceylan, H. ve Avan, M. (2012), Türkiye'deki İş Kazalarının Yapay Sinir Ağları ile 2025 Yılına Kadar Tahmini, *International Journal of Engineering Research and Development*, 4(1), 46-54.
- Driscoll, T., Takala, J., Steenland, K. ve Corvalan, C., Fingerhut, M. (2005), Review of estimates of the global burden of injury and illness due to occupational exposures, *American Journal of Industrial Medicine*, 48(2), 491-502.
- Desticioğlu, B. (2015), Türkiye'de Sektörel Bazda Gelecek Yıllar İçin İş Kazalarının Projeksiyonu, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hamalainen, P., Saarela, K. ve Takala, J. (2006). Global estimates of occupational accidents, *Safety Science*, 44(1), 137-156.
- Hamalainen, P., Saarela, K. ve Takala, J. (2009), Global trend according to estimated number of occupational accidents and fatal work-related diseases at region and country level, *Journal of Safety Research*, 40(3), 125-139.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (2018): (17/05/2018 tarihinde <https://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowDoc/WLP+Repository/per/dosyalar/duyurular/iskazalari> adresinden ulaşılmıştır)
- Sosyal Güvenlik Kurumu (2018), (23/07/2018 tarihinde http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari adresinden ulaşılmıştır)
- Takala, J. (1999), Global estimates of fatal occupational accidents, *Epidemiology*, 10(5), 640-646.
- Yaşar, A. (2010), Sakarya'da bir inşaat sahasında çalışan işçilerin çalışma koşulları ile iş kazası geçirme durumları ve ilişkili etmenler, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.